

ΣΑΒΒΑΤΟ 20 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2024

ΤΑΞΗ: Β' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝ.

Υπεύθυνη ομάδας Αρχαίων Ελληνικών: ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΧΑΝΤΖΟΥΛΗ
Επιμέλεια διαγωνίσματος: ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΗΓΟΥΝΑΚΗΣ

Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

(Πλάτωνος Πρωταγόρας 321b- 322a)

Ἄτε δὴ οὖν οὐ πάνυ τι σοφός ὢν ὁ Ἐπιμηθεὺς ἔλαθεν αὐτόν καταναλώσας τὰς δυνάμεις εἰς τὰ ἄλογα· λοιπὸν δὴ ἀκόσμητον ἔτι αὐτῷ ἦν τὸ ἀνθρώπων γένος, καὶ ἠπόρει ὅ,τι χρήσαιτο. Ἀποροῦντι δέ αὐτῷ ἔρχεται Προμηθεὺς ἐπισκεψόμενος τὴν νομὴν, καὶ ὁρᾷ τὰ μὲν ἄλλα ζῶα ἐμμελῶς πάντων ἔχοντα, τὸν δέ ἀνθρώπον γυμνόν τε καὶ ἀνυπόδητον καὶ ἄστρωτον καὶ ἄοπλον· ἤδη δέ καὶ ἡ εἴμαρμένη ἡμέρα παρῆν, ἐν ἣ ἔδει καὶ ἀνθρώπον ἐξιέναι ἐκ γῆς εἰς φῶς. Ἀπορία οὖν σχόμενος ὁ Προμηθεὺς ἦντινα σωτηρίαν τῷ ἀνθρώπῳ εὖροι, κλέπτει Ἥφαιστου καὶ Ἀθηνᾶς τὴν ἔντεχνον σοφίαν σὺν πυρὶ – ἀμήχανον γάρ ἦν ἄνευ πυρός αὐτὴν κτητὴν τῷ ἢ χρησίμην γενέσθαι – καὶ οὕτω δὴ δωρεῖται ἀνθρώπῳ. Τὴν μὲν οὖν περὶ τὸν βίον σοφίαν ἀνθρώπος ταύτῃ ἔσχεν, τὴν δέ πολιτικὴν οὐκ εἶχεν· ἦν γάρ παρὰ τῷ Δίῳ. Τῷ δέ Προμηθεὶ εἰς μὲν τὴν ἀκρόπολιν τὴν τοῦ Διὸς οἴκησιν οὐκέτι ἐνεχώρει εἰσελθεῖν – πρὸς δέ καὶ αἱ Διὸς φυλακαὶ φοβεραὶ ἦσαν – εἰς δέ τὸ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ Ἥφαιστου οἴκημα τὸ κοινόν, ἐν ᾧ ἐφιλοτεχνεῖτην, λαθῶν εἰσέρχεται, καὶ κλέψας τὴν τε ἔμπυρον τέχνην τὴν τοῦ Ἥφαιστου καὶ τὴν ἄλλην τὴν τῆς Ἀθηνᾶς δίδωσιν ἀνθρώπῳ, καὶ ἐκ τούτου εὐπορία μὲν ἀνθρώπῳ τοῦ βίου γίνεται, Προμηθεὴ δέ δι' Ἐπιμηθεὴ ὕστερον, ἦπερ λέγεται, κλοπῆς δίκη μετῆλθεν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. α) Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 3) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 3):

1. Ο Επιμηθέας ξόδεψε όλα τα εφόδια στα έλλογα όντα.
2. Ο Προμηθέας πρόσφερε στον άνθρωπο τη φωτιά και την πολιτική αρετή.

3. Ο Επιμηθέας τιμωρήθηκε για την απρονοησία του όσον αφορά το ανθρώπινο γένος. (μονάδες 6)

β) Να εντοπίσετε στο κείμενο το χωρίο όπου διαφαίνεται:

1. Η άρρηκτη σχέση «πυρός» και «σοφίας».
2. Η πρόοδος του ανθρώπινου πολιτισμού μετά την προσφορά του Προμηθέα. (μονάδες 4)

Μονάδες 10

B1. Να σκιαγραφήσετε την προσωπικότητα του Επιμηθέα και του Προμηθέα με αναφορές στο κείμενο και στην ετυμολογία των ονομάτων τους.

Μονάδες 10

B2. Να αντιστοιχίσετε στο τετράδιό σας καθεμιά αρχαία ελληνική λέξη της Στήλης Α με την ετυμολογικά συγγενή της νεοελληνική λέξη της Στήλης Β (στη Στήλη Β περισεύουν δύο λέξεις).

Στήλη Α	Στήλη Β
1. σωτηρίαν	α. γήινος
2. μετῆλθε	β. δότης
3. γένος	γ. ρήτορας
4. ἀνυπόδητον	δ. ανεξίτηλος
5. ἄλογα	ε. γόνος
	στ. σωσίβιο
	ζ. δέμα

Μονάδες 10

B3. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση τις γνώσεις σας από τη σχολική εισαγωγή:

1. Η έβδομη επιστολή του Πλάτωνα είναι μια μορφή αυτοβιογραφίας του Σωκράτη.
2. Ο Σωκράτης ήταν άθεος και είρωνας.
3. Η μήνυση κατά του Σωκράτη έγινε από το Μέλητο, τον Άνυτο και τον Κριτία.
4. Στην είσοδο της Ακαδημίας του Πλάτωνα υπήρχε η επιγραφή «γνώθι σαυτόν».
5. Μία από τις μεθόδους του Πρωταγόρα είναι η διάλεξη.

Μονάδες 10

B4. Παράλληλο κείμενο

Στο παρακάτω απόσπασμα από την τραγωδία του Αισχύλου «Αγαμέμνων» γίνεται διάλογος ανάμεσα στον Χορό και στη βασίλισσα Κλυταιμνήστρα σχετικά με την πτώση της Τροίας.

ΧΟΡΟΣ: Και πότε κυρίευσαν την πόλη;

ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ: Τη νύχτα, σου είπα, που το φως γέννησε τούτο.

ΧΟΡΟΣ: Τόσο γοργά ποιος θα 'ρχόταν μαντατοφόρος; Ποιος μπόρεσε να φέρει τόσο γρήγορα τα νέα;

ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ: Ο Ήφαιστος! Δυνατή φωτιά άναψαν στην κορυφή της Ίδης¹ και πολλές φωτιές μετά μας έφεραν διαδοχικά το μήνυμα: Από την Ίδη το μήνυμα της φλόγας πήγε στον κάβο Ερμή της Λήμνου και τρίτη η ψηλή κορυφή του Άθω δέχθηκε το φως. Με δύναμη η φλόγα γεφύρωσε το πέλαγος και έφθασε στις Βίγλες του Μακίστου², στην Εύβοια. Οι φρουροί προώθησαν το μήνυμα στον Εύριπο, στους ανθρώπους πάνω στο Μεσσάπιο³. Κι αυτοί έβαλαν φωτιά σ' ένα σωρό με ρείκια και πάνω από τους κάμπους του Ασωπού έστειλαν το μήνυμα στην κορυφή του Κιθαιρώνα. Κι από κει πάλι με ζήλο πολύ προώθησαν το μήνυμα και το έστειλαν πάνω από την Γοργώπιδα λίμνη στο Αιγίπλαγκτο όρος. Και η φλόγα πέρασε τον Σαρωνικό και έφθασε σαν κεραυνός στις κορυφές του Αραχναίου και τέλος εδώ το λάβαμε, των Ατρείδων τις στέγες, το φως αυτό, που πρόππαπός του είναι η φωτιά της Ίδης». (Αισχύλου «Αγαμέμνων», στίχοι 279 – 316)

¹Ίδη: βουνό της Τροίας

²Μάκιστον: όρος της Εύβοιας

³Μεσσάπιος: όρος της Βοιωτίας απέναντι από την Εύβοια

Να εντοπίσετε στο παράλληλο και στο διδαγμένο κείμενο αναφορές που επιβεβαιώνουν τη σημασία της προσφοράς της φωτιάς στους ανθρώπους.

ΑΡΕΙΤΟΛΜΟ

Μονάδες 10

Δάφνη - Αγ. Δημήτριος
Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Έπιτάφιος τοῖς Κορινθίων βοηθοῖς 54

Ο ομιλητής στο συγκεκριμένο απόσπασμα του επιτάφιου λόγου εξυμνεί τους νεκρούς Αθηναίους που βοήθησαν τους Κορινθίους και παραθέτει στοιχεία που καταδεικνύουν την προσφορά τους στην πατρίδα.

Καθ' ἕκαστον μὲν οὖν οὐ ῥάδιον τὰ ὑπὸ πολλῶν κινδυνευθέντα ὑφ' ἑνὸς ῥηθῆναι, οὐδὲ τὰ ἐν ἅπαντι τῷ χρόνῳ πραχθέντα ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ δηλωθῆναι. Τίς γὰρ ἂν ἢ λόγος ἢ χρόνος ἢ ῥήτωρ ἰκανὸς γένοιτο μηνῦσαι τὴν τῶν ἐνθάδε κειμένων ἀνδρῶν ἀρετὴν; Μετὰ πλείστων γὰρ πόνων καὶ φανερωτάτων ἀγῶνων καὶ καλλίστων κινδύνων ἐλευθέραν μὲν ἐποίησαν τὴν Ἑλλάδα, μεγίστην δ' ἀπέδειξαν τὴν ἑαυτῶν πατρίδα, ἑβδομήκοντα μὲν ἔτη τῆς θαλάττης ἄρξαντες, ἀστασιάστους δὲ παρασχόντες τοὺς συμμάχους, οὐ τοῖς ὀλίγοις τοὺς πολλοὺς δουλεύειν ἀξιώσαντες, ἀλλὰ τὸ ἴσον ἔχειν ἅπαντας ἀναγκάσαντες, οὐδὲ τοὺς συμμάχους ἀσθενεῖς ποιοῦντες, ἀλλὰ κἀκείνους ἰσχυροὺς καθιστάντες, καὶ τὴν αὐτῶν δύναμιν τοσαύτην ἐπιδείξαντες, ὥσθ' ὁ μέγας βασιλεὺς οὐκέτι τῶν ἀλλοτρίων ἐπεθύμει, ἀλλ' ἐδίδου τῶν ἑαυτοῦ καὶ περὶ τῶν λοιπῶν ἐφοβεῖτο, καὶ οὔτε τριήρεις ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ ἐκ τῆς Ἀσίας ἔπλευσαν, οὔτε τύραννος ἐν τοῖς Ἑλλησι κατέστη, οὔτε Ἑλληνὶς πόλις ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἠνδραποδίσθη. Τοσαύτην σωφροσύνην καὶ δέος ἢ τούτων ἀρετὴ πᾶσιν ἀνθρώποις παρεῖχεν.

Λεξιλόγιο

μηνῦσαι κ *μηνύω* = φανερώνω/παρουσιάζω

Γ1. Να μεταφράσετε το απόσπασμα: «**Μετὰ πλείστων γὰρ πόνων . . . καὶ περὶ τῶν λοιπῶν ἐφοβεῖτο**».

Μονάδες 20

Γ2. Ποια δυσκολία αντιμετωπίζει ο ομιλητής στην προσπάθειά του να εγκωμιάσει τους νεκρούς;

Μονάδες 10

Γ3. α) «οὐ τοῖς ὀλίγοις τοὺς πολλοὺς δουλεύειν ἀξιώσαντες»: Να εντοπίσετε τα δύο επίθετα του αποσπάσματος και να γράψετε τους άλλους βαθμούς στον ίδιο τύπο. (μονάδες 4)

ΑΡΕΤΟΛΟΜΟ

Δάφνη - Αγ. Δημήτριος

β) «Τίς γὰρ ἂν ἢ λόγος ἢ χρόνος ἢ ῥήτωρ ἰκανὸς γένοιτο μηνῦσαι τὴν τῶν ἐνθάδε κειμένων ἀνδρῶν ἀρετὴν»: Να εντοπίσετε την αντωνυμία και τα ουσιαστικά γ' κλίσης και να τα μεταφέρετε στον άλλο αριθμό. (μονάδες 3)

γ) Να γραφούν οι ζητούμενοι τύποι (μονάδες 3):

έφοβεῖτο: β' ενικό προστακτικής ενεστώτα στην ίδια φωνή.

ἄρξαντες: β' ενικό ευκτικής στον ίδιο χρόνο στην ίδια φωνή.

παρεῖχεν: απαρέμφατο παρακειμένου στην ίδια φωνή.

Μονάδες 10

Γ4.

α) Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους παρακάτω όρους :

ἐλευθέραν - ἐαυτῶν - τῆς θαλάττης - περὶ τῶν λοιπῶν - ὑπὸ τῶν βαρβάρων. (μονάδες 5)

β) «ἀλλὰ κἀκείνους ἰσχυροὺς καθιστάντες, καὶ τὴν αὐτῶν δύναμιν τοσαύτην ἐπιδείξαντες, ὥσθ' ὁ μέγας βασιλεὺς οὐκέτι τῶν ἀλλοτρίων ἐπεθύμει»: Να εντοπίσετε και να αναγνωρίσετε πλήρως (εἶδος, εἰσαγωγή, εκφορά, ρόλο) τη δευτερεύουσα πρόταση του αποσπάσματος. (μονάδες 5)

Μονάδες 10

ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ !!!

ΑΡΕΙΤΟΛΜΟ

Δάφνη - Αγ. Δημήτριος